

UREDNIŠTVU BILTENA DRUŠTVENO-POLITIČKIH ORGANIZACIJA OPĆINE SENJ

DANIJEL VUKUŠIĆ

Pročitavši članak druga Feliksa Gorskog u Biltenu društveno-političkih organizacija općine Senj br. 7 Senj 1982, smatram dužnošću da odgovorim na ulomke spomenutog članka, koji se tiče mene i Partizanskog odreda »Alan«.

Drug Gorski u svom članku ističe kako sam ja kao prva ličnost odreda »Alan« bio — po njegovu mišljenju — svojeglav, te da smo kao odred htjeli zadržati autonomni karakter odreda — navodno — nekim politikanskim djelovanjem, što ja kao organizator i pokretač ustanka kategorički opovrgavam, jer ma koliko stjecajem okolnosti nismo bili povezani s partijskim organizacijama, djelovali smo, koliko smo bili upućeni, na čistoj liniji NOP-a, što ću ovim člankom pokušati i objasniti, te neke detalje i dokumentirano prikazati.

Već 1942. u proljeće ja sam započeo s dogovorima i pripremama oko ustanka i odlaska u partizane. Kad su partizanske jedinice u proljeće 1942. zauzele Krasno, dobio sam pismo koje su potpisali Šime Balen i Nina Rubčić, koji su još od prije rata poznavali moju pripadnost lijevom krilu HSS-a i zato su bili uvjereni da sam zdušno privržen NOP-u, te da ću učiniti sve na korist NOP-a što je u mojoj moći, a što vjerujem da će živući Šime Balen i potvrditi. Nakon primitka pisma počele su još aktivnije pripreme za ustanak, o čemu je netko — kako pretpostavljam — nešto naučio i prijavio ustaškoj službi, te ja budem u ljetu 1942. uhapšen i sproveden u zatvor ustaškog redarstva Senj, gdje sam odležao pod istragom dulje vrijeme. To je odgodilo naš odlazak u partizane do proljeća 1943.

O ovome je Dane Rubčić (moj zamjenik iz doba rata, sada umirovljeni oficir i bivši predsjednik općine Otočac) pisao i u Ličkim novinama u članku »Zaboravljeni partizanski odred«.

19. ožujka 1943, izlaskom na Velebit, ja sam s još dva druga krenuo za Liku do štaba 6. ličke udarne divizije, da se povežemo s njenim jedinicama, dobijemo potrebne upute i pojačamo Odred kadrom koji je imao više iskustva u vođenju operacija.

Komandant divizije Đoko Jovanić i komesar Rade Žigić dodjeluju mi u Perušiću dva oficira i nekoliko boraca s mitraljescem i lakim mitraljezom. Oficiri Dane i Mile Rubčić raspoređeni su: Dane za zamjenika komesara, a Mile za komandira Odreda, u kome ostaju do kapitulacije Italije, što neosporno dokazuje da se nismo ni od koga ograđivali, već naprotiv tražili veze sa svim bližim jedinicama — što su u ovom slučaju bile ličke jedinice

Sl. 48 — Borci podgorskog partizanskog odreda »Alan« pred spomenikom na Kosici 1983.

— radi uspješnijeg i zajedničkog djelovanja, a djelovali smo kako su to diktirale prilike i potrebe, ponajviše samostalno, na području Velebita i njegovih padina od mora i Podgorja do Like, te od Krasna do Oštarija. Vrijedno je napomenuti, da je u Odredu »Alan« bilo, osim Podgoraca i otočana, Hrvata i Srba iz Like, drugova iz Dalmacije, okolice Novog Vinodolskog, pa čak i od Slunja (Josip Cvitković — poginuo kod Karlobaga).

Da smo ja ili Odred kao cjelina bili ikada ukoreni zbog našega djelovanja na navedenom području, toga se uopće ne sjećam, jer bi to vjerojatno bilo dato meni do znanja, budući da sam bio trajno povezan sa 6. ličkom udarnom divizijom, ZAVNOH-om i ponekim NOO ličkog područja. Na zahtjev i po želji nekih drugova iz Like, nastupao sam i kao govornik na nekim skupštinama koje su tamo održavane i na kojima sam bio uvijek pohvaljen, zbog čega se u ZAVNOH-u raspravljalo o tome da me se uputi na neka druga područja kao govornika, što mi je bilo i priopćeno.

Da sam za bivše Jugoslavije kao pristaša HSS-a za općinu Jablanac bio biran na opozicionoj listi HSS za općinskog načelnika općine Jablanac, to je dokumentirano, ali je dokumentirano i to da sam 1940. bio razriješen dužnosti općinskog načelnika od strane banovine Hrvatske kao pobornik lijevog krila HSS-a i štetan za opstojeći poredak.

Poznato je da na našem području Partija nije djelovala — ne znam zašto — zato smo se mi samoinicijativno organizirali i podigli ustanak, naravno kao lijevo krilo HSS-a jer druge opozicione stranke na ovom području nije bilo, a poznato je da je pretežan dio boraca u Hrvatskoj pristupio NOP-u iz redova bivše HSS.

Ali, istina je i to da sam kao komesar Partijskog odreda »Alan« sudjelovao na konferenciji HSS-a u Otočcu 8. kolovoza 1943. prigodom 15. godišnjice smrti Stjepana Radića, na kojoj su se kao glavni govornici izredali: dr Pajo Gregorić, bivši zamjenik narodnog zastupnika za kotar Perušić, Mate Sorić, bivši narodni zastupnik, Filip Lakuš iz Seseveta, Nina Rubčić i bivši predsjednik općinske organizacije HSS-a i općinski načelnik općine Jablanac Danijel Vukušić, poslije čega je sastavljen proglas narodu Like, koji sam i ja kao četvrti potpisnik potpisao, što je naravno i dokumentirano u knjizi »Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske — Zbornik dokumenata 1943«, izdanje Instituta za historiju radničkog pokreta Zagreb 1964, koje fotokopiju prilažem da se objavi zajedno sa člankom.

Kako je drug Gorski poslije četrdeset godina došao do pretpostavke ili zaključka da smo ja ili bilo tko iz Odreda djelovali autonomno, to mi nije jasno, niti se bilo čega sličnog mogu sjetiti. Istina je da je između mene

Sl. 49 — Otkriće spomenika palim borcima NOR-a za oslobođenje Jablanca podignutog na mjesnom groblju. Izradio akademski kipar Petar Kos 1983.

i druga Gorskog dolazilo do osobnih prepirki, ali je to, koliko se sjećam, bilo više zbog osobnih razloga nego zbog političkih motiva, pa pretpostavljam da su možda uzrokom dvije različite naravi.

Ovim člankom ne namjeravam osporavati korisnost druga Gorskog na ovom području, već smatram dužnošću da trebam otkloniti svaku sumnju od sebe i Odreda, koji je istinski odano djelovao u korist NOP-a, kao prvi i jedini odred ovoga kraja sve do svoga rasformiranja, kada su njegovi borci raspoređeni u druge jedinice.

Prigodom otkrivanja spomenika Alanskom partizanskom odredu 26. VII 1981. na Velebitu (Alan—Mirovo) drugovi Marijan Kalanj i Zvonko Keko odali su tom odredu priznanje za njegov doprinos NOP-u.

Sl. 50 — Planinski predjeli Stokić Dulibe, južno od Mirova. Snimio S. Bošičević 1980.